

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра товарознавства та митної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою
(пос. п. 6 від 12.12.2020р.)
Ректор

А.А. Мазаракі

**ТОВАРОЗНАВСТВО /
COMMODITY SCIENCE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: К.А. Пірковіч, канд. техн. наук, доц.,
Н.Б. Марчук, канд. техн. наук, доц.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
товарознавства та митної справи 21.10.2020 р., протокол № 7

Рецензенти: Т.Г. Глушкова, канд. техн. наук, доц.;
Л.Г. Харсун, канд. екон. наук, доц.;
С.А. Онікієнко, директор ТОВ «ЕЛМІНТЕХ».

**ТОВАРОЗНАВСТВО /
COMMODITY SCIENCE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Товарознавство» призначена для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього ступеня «молодший бакалавр».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти КНТЕУ із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки студентів КНТЕУ.

Програма дисципліни «Товарознавство» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Товарознавство» є здобуття студентами теоретичних знань щодо споживних властивостей товарів та вироблення у них практичних навичок щодо ідентифікації, оцінки якості товарів для забезпечення ефективності їх обігу та просування.

Виходячи з поставленої мети, *основними завданнями дисципліни* є: вивчення класифікації, споживних властивостей, маркування товарів, вимог до пакування, транспортування, зберігання, засвоєння методичних підходів до ідентифікації та оцінки якості товарів.

Предметом дисципліни є споживні властивості непродовольчих товарів та харчових продуктів.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- будови та властивостей різних матеріалів, а також їх зміни під впливом зовнішніх факторів;
- особливостей будови та процесів життєдіяльності рослин, тварин, а також функціонування людини як біологічної істоти;

- теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Вміння

- абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- діяти відповідально та свідомо;
- обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;
- вільно працювати з офісними додатками Microsoft Word, Microsoft PowerPoint.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Товарознавство», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

*076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(ОС молодший бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК2	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.	2-26
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	1-26
ЗК6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	1-26
ЗК9	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	1-26
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
ФК4	Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.	2-26
ФК5	Здатність здійснювати діяльність з	1-26

	дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	
ФК6	Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	1-26
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
2	Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	2-26
3	Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.	1-26
5	Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.	1-26
7	Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.	2-26
8	Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	1-26
9	Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.	1-26
10	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і	2-26

	досягнень суспільства.	
11	Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.	1-26
12	Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	2-26
13	Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.	2-26

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет та об'єкт товарознавства. Асортимент та якість непродовольчих товарів і харчових продуктів

Поняття, предмет, об'єкт та основні категорії товарознавства. Класифікація методів товарознавства. Потреби та вимоги до товарів. Загальна класифікація потреб.

Поняття, методи, види класифікації товарів. Класифікація непродовольчих товарів та харчових продуктів. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

Технології автоматизованої ідентифікації товарів на основі штрихового кодування як елемент системи управління товарорухом. Мета, нормативно-правова база, особливості застосування штрихового кодування товарів.

Асортимент товарів: поняття, види. Показники асортименту товарів підприємства: широта, глибина, ступінь оновлення. Розрахунок структури асортименту товарів підприємства. Категорійний менеджмент як технологія управління товарним асортиментом торговельного підприємства.

Поняття якості товарів. Споживні властивості товарів та їх показники. Чинники формування та збереження споживних властивостей товарів. Загальна характеристика нормативно-правової бази щодо вимог до якості та безпечності товарів в Україні та світі.

Маркування товарів. Товарні знаки (бренди). Роль і значення пакування у системі товароруху. Типи та види тари, закупорювальних

засобів. Умови зберігання та транспортування непродовольчих товарів.

Споживна цінність та хімічний склад харчових продуктів. Основи зберігання та способи консервування харчових продуктів. Параметри режиму зберігання. Характеристика процесів, що протікають у харчових продуктах під час товароруху. Методи консервування харчових продуктів.

Основні тренди в галузі харчування: Health Food, allergy-free продукти (безлактозні, безглютеніві), Mood Food, продукти з пребіотиками, протеїнові продукти.

Товаросупровідні документи: класифікація, види, призначення, реквізити. Засоби товарної інформації: визначення, види, функції.

Утилізація непродовольчих товарів та харчових продуктів. Види товарів, які підлягають утилізації. Сортування відходів. Актуальність переробки непродовольчих товарів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 1, 2, 4-7, 9, 11.

Основний: 13-15.

Додатковий: 35.

Тема 2. Скляні товари

Ринок скляних товарів в Україні.

Поняття про скло, його характерні властивості. Чинники формування споживних властивостей скловиробів, їх вплив на собівартість готової продукції. Характеристика окремих видів скла залежно від хімічного складу. Види декорування скляних товарів, їх вплив на естетичні властивості виробів.

Класифікація скляних товарів. Характеристика асортименту скляного посуду, художньо-декоративних товарів і тари. Тенденції розвитку асортименту скляних товарів. Аналіз асортименту скляних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування скляних товарів. Умови зберігання та транспортування скляних товарів.

Утилізація скляних товарів. Основні види скляних відходів: склотара і склобій. Актуальність переробки скла.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 37.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 3. Керамічні товари

Ринок керамічних товарів в Україні.

Поняття про кераміку, її характерні властивості. Характеристика властивостей різних видів кераміки – фарфору (твердого, м'якого), тонкокам'яної кераміки, фаянсу, майоліки, гончарних виробів.

Чинники формування споживних властивостей кераміки, їх вплив на собівартість готової продукції. Види декорування керамічних товарів, їх вплив на естетичні властивості виробів.

Класифікація керамічних товарів. Характеристика асортименту товарів з різних видів кераміки. Керамічний посуд для приготування страв, чайний, кавовий і столовий керамічний посуд. Художньо-декоративні вироби. Тенденції розвитку асортименту керамічних товарів. Аналіз асортименту керамічних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування керамічних товарів. Умови зберігання та транспортування керамічних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 37.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 4. Металогосподарські товари

Ринок металогосподарських товарів в Україні.

Класифікація та характеристика властивостей металів і сплавів, що використовуються для виготовлення металогосподарських товарів, та їх вплив на споживні властивості готових виробів.

Формування споживних властивостей металогосподарських товарів у процесі їх виготовлення. Види покриттів металогосподарських товарів, їх вплив на експлуатаційні властивості виробів.

Класифікація металогосподарських товарів. Характеристика асортименту різних груп металогосподарських товарів. Тенденції розвитку асортименту металогосподарських товарів. Аналіз асортименту металогосподарських товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування металевих посуду та інших груп металогосподарських товарів. Умови зберігання та транспортування металогосподарських товарів.

Утилізація металогосподарських товарів. Основні види металобрухту: чорний (залізо, сталь, чавун) та кольоровий (алюміній, мідь). Актуальність вторинної переробки металів. Види металобрухту, які не підлягають утилізації.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 37.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 5. Товари з пластичних мас

Ринок товарів з пластичних мас в Україні.

Поняття про полімери та пластичні маси. Властивості, переваги та недоліки товарів з пластичних мас. Класифікація пластичних мас. Характеристика окремих видів пластичних мас та виробів з них. Методи ідентифікації різних видів пластичних мас. Маркування різних видів пластичних мас.

Методи переробки пластмас у вироби, їх вплив на формування споживних властивостей готових виробів.

Класифікація виробів з пластмас. Характеристика асортименту господарських і галантерейних товарів, а також тари та пакувальних матеріалів з пластмас. Посуд і столові набори з пластмас одноразового використання. Тенденції розвитку асортименту товарів з пластичних мас. Аналіз асортименту товарів з пластмас провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування виробів з пластичних мас. Умови зберігання та транспортування товарів з пластичних мас. Вимоги до безпечності товарів з пластмас в ЄС.

Накопичення пластикових відходів. Необхідність утилізації товарів з пластичних мас. Види товарів, що виготовляються з перероблених пластикових відходів. Обмеження використання пластичних мас.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 1.

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 37.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 6. Хімічні товари

Поняття про хімічні товари. Стан та перспективи розвитку ринку хімічних товарів в Україні. Класифікація хімічних товарів за різними ознаками.

Клеї: класифікація, споживні властивості, асортимент.

Лакофарбові товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Класифікація мийних засобів. Споживні властивості та характеристика асортименту мил і синтетичних мийних засобів. Переваги та недоліки використання синтетичних мийних засобів. Допоміжні засоби для прання (засоби для пом'якшення води, відбілюючі, підкромалюючі, антистатичні засоби, кондиціонери). Засоби для чищення та дезінфекції. Аналіз асортименту товарів побутової хімії провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Упаковка як засіб реклами мийних засобів.

Вимоги до якості, пакування, маркування хімічних товарів. Умови зберігання та транспортування хімічних товарів. Вимоги до безпечності хімічних товарів в ЄС.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 37.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 7. Парфумерно-косметичні товари

Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту на парфумерно-косметичні товари.

Класифікація парфумерних товарів. Чинники формування їх споживних властивостей, характеристика асортименту. Аналіз асортименту парфумерних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до якості та безпечності, маркування, пакування парфумерних товарів. Умови зберігання та транспортування парфумерних товарів. Упаковка як засіб реклами парфумерних товарів.

Класифікація косметичних товарів. Вплив сировинних матеріалів на споживні властивості косметичних товарів. Характеристика окремих асортиментних груп косметичних товарів: засобів для догляду за шкірою, волоссям, ротовою порожниною; засобів для губ та очей; засобів для манікюру та педикюру; туалетних

та гігієнічних виробів. Аналіз асортименту косметичних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до якості та безпечності, маркування, пакування косметичних товарів. Умови зберігання та транспортування косметичних товарів. Упаковка як засіб реклами косметичних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 8. Меблеві товари

Ринок меблів в Україні.

Споживні властивості меблевих товарів та чинники їх формування. Вплив сировинних матеріалів на якість готової продукції. Технологія виготовлення меблів, види оздоблень меблевих товарів.

Класифікація меблевих товарів за різними ознаками. Характеристика асортименту меблевих товарів. Характеристика сучасних стилів меблів. Тенденції розвитку асортименту меблевих товарів. Аналіз асортименту меблевих товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, пакування меблевих товарів. Умови зберігання та транспортування меблевих товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 9. Будівельні товари

Ринок будівельних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту на будівельні товари.

Класифікація будівельних товарів за різними ознаками. Класифікація, споживні властивості та асортимент будівельних матеріалів та виробів для стін і перегородок; покрівельних та гідроізоляційних; тепло- і звукоізоляційних; облицювальних і оздоблювальних; для вікон і дверей; матеріалів для підлоги; санітарно-технічних виробів і встановлювальної арматури, кріпильних виробів. Тенденції розвитку асортименту різних груп будівельних товарів. Аналіз асортименту будівельних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування будівельних товарів.

Умови зберігання та транспортування будівельних товарів. Вимоги щодо безпечності будівельних виробів в Україні та ЄС.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 13, 15.

Додатковий: 22.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 10. Текстильні товари

Ринок текстильних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту та ціни на текстильні товари.

Поняття та класифікація текстильних волокон, пряжі та ниток. Характеристика властивостей різних видів текстильних волокон та виробів з них.

Поняття про тканину. Формування властивостей тканин у процесі виробництва. Класифікація тканин. Характеристика асортименту бавовняних, лляних, вовняних, шовкових тканин та тканин зі штучних, синтетичних волокон. Особливості оцінювання якості тканин. Аналіз асортименту текстильних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Поняття про швейні товари. Показники споживних властивостей швейних виробів. Класифікація і характеристика асортименту швейних виробів. Оцінювання якості швейних виробів.

Поняття про трикотаж, його характерні властивості. Класифікація і характеристика асортименту трикотажних товарів. Оцінювання якості трикотажних товарів.

Аналіз асортименту одягу провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Існуючі системи розмірів одягу. Значення терміну «аутфіт».

Утилізація одягу. Види брендів одягу, які використовують вторинну сировину. Актуальність переробки одягу.

Вимоги до товарної інформації про текстильні товари. Вимоги до пакування, умови зберігання та транспортування текстильних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 19, 28, 38.

Тема 11. Взуття

Ринок взуття в Україні. Чинники формування та сезонні

коливання попиту та ціни на взуття.

Чинники формування споживних властивостей шкіряних матеріалів. Класифікація та загальна характеристика сировинних матеріалів для виготовлення взуття. Властивості синтетичних та штучних взуттєвих матеріалів. Формування властивостей взуттєвих виробів у процесі виробництва.

Класифікація, характеристика асортименту взуття за видами, матеріалом верху, статево-віковою ознакою, сезоном експлуатації. Аналіз асортименту взуття провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Системи розмірів взуття. Вимоги до якості, маркування, пакування взуття. Умови зберігання та транспортування взуття.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 23.

Тема 12. Хутряні товари

Ринок хутряних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту та ціни на хутряні товари.

Класифікація хутрової сировини. Класифікація і характеристика асортименту хутрового, каракуле-смушкового, овчино-шубного напівфабрикатів. Принципи оцінювання їх якості.

Класифікація та характеристика асортименту хутряних виробів. Аналіз асортименту хутряних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Оцінювання якості, вимоги до маркування, пакування хутряних товарів. Умови зберігання та транспортування хутряних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 13. Ювелірні товари та годинники

Ринок ювелірних товарів та годинників в Україні.

Чинники формування споживних властивостей ювелірних товарів. Метали і сплави, що використовуються у виробництві ювелірних товарів. Системи проб ювелірних сплавів. Класифікація ювелірного каміння. Діагностичні властивості дорогоцінного каміння.

Методи облагороджування та синтезу ювелірних каменів. Види та форми огранки ювелірного каміння. Міжнародна система оцінки діамантів GIA. Сертифікати на діаманти, що видаються незалежними гемологічними центрами. Прейскурант на діаманти Rapaport Diamond Report.

Способи виготовлення та декоративної обробки ювелірних виробів та їх вплив на вартість. Розробка індивідуальних ювелірних виробів дизайнером. Методи дослідження якості та безпечності ювелірних виробів.

Класифікація та асортимент ювелірних товарів. Характеристика асортименту особистих прикрас, аксесуарів, предметів для сервірування столу та інших груп ювелірних товарів. Аналіз асортименту ювелірних виробів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Клеймування ювелірних товарів. Вимоги до якості, маркування, пакування ювелірних товарів. Умови зберігання та транспортування ювелірних товарів.

Особливості товарознавчої оцінки ювелірних виробів, в тому числі антикварних.

Правила торгівлі дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органічного утворення та напівдорогоцінним камінням і виробами з них, що належать суб'єктам господарювання на праві власності.

Класифікація, споживні властивості годинників. Чинники формування споживних властивостей годинників. Матеріали, що використовуються для виготовлення годинників. Конструкція механічних та кварцових годинників, додаткові пристрої ускладнених механізмів годинників: вічний календар, хронограф, турбійон. Аналіз асортименту годинників провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Поняття «фешн годинників» та їх характеристики. Поняття «смарт-годинників» та їх технічні характеристики.

Вимоги до якості, маркування, пакування годинників. Умови зберігання та транспортування годинників.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 39.

Інтернет-ресурси: 40, 43.

Тема 14. Товари культурно-побутового призначення

Поняття про товари культурно-побутового призначення, їх класифікація за споживчими комплексами. Ринок товарів культурно-побутового призначення в Україні.

Поняття про папір та картон, показники їх споживних властивостей. Класифікація та характеристика асортименту виробів з паперу та картону. Вимоги до якості виробів з паперу та картону.

Утилізація виробів з паперу та картону. Основні марки макулатури. Види товарів, що виготовляються з макулатури. Актуальність переробки виробів з паперу та картону.

Шкільно-письмові та канцелярські товари: класифікація, споживні властивості, асортимент, вимоги до якості.

Класифікація та характеристика асортименту фотокінотоварів. Показники споживних властивостей фотокінотоварів. Напрями розвитку асортименту фотокінотоварів. Особливості продукції відомих виробників.

Класифікація та характеристика побутових електронних товарів. Показники споживних властивостей різних видів електронних товарів. Напрями розвитку асортименту побутових електронних товарів. Аналіз асортименту побутових електронних товарів провідних світових фірм-виробників. Вимоги до якості та безпечності побутових електронних товарів в Україні та ЄС. Утилізація електронних товарів: необхідність та особливості проведення.

Іграшки: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту, вимоги до якості. Аналіз асортименту іграшок провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до безпечності іграшок в Україні та ЄС.

Спортивні товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Музичні товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Вимоги до маркування, пакування, умови зберігання та транспортування різних підгруп товарів культурно-побутового призначення.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 15.

Додатковий: 16.

Тема 15. Електротовари

Ринок електротоварів в Україні. Класифікація електротоварів за призначенням, ступенем захисту від ураження електричним струмом, кліматичним виконанням, ступенем захисту від вологи, умовами експлуатації.

Класифікація, асортимент, технічні параметри приладів для зберігання охолоджених і заморожених продуктів: холодильників, морозильників. Прилади для переробки продуктів, приготування з них їжі і нагрівання води.

Класифікація та асортимент приладів для прибирання приміщень, показники та характеристика споживних властивостей пирососів.

Класифікація, характеристика асортименту, показники споживних властивостей пральних машин. Прилади для прасування: конструкція, класифікація, технічні параметри та асортимент.

Класифікація та асортимент електротоварів для підтримання мікроклімату в приміщеннях. Основні параметри мікроклімату в приміщенні, їх оптимальні значення. Класифікація та асортимент освітлювальних приладів.

Основні напрямки розвитку асортименту електротоварів. Аналіз асортименту електротоварів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості та безпечності електротоварів в Україні та ЄС. Вимоги до маркування, пакування електротоварів. Умови зберігання та транспортування електротоварів.

Утилізація електротоварів: необхідність та особливості проведення.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 12, 13, 16.

Додатковий: 24.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 16. Транспортні засоби та паливно-мастильні матеріали

Ринок транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів в Україні та світі.

Класифікація транспортних засобів за призначенням та категоріями, ступенем придатності до експлуатації в різних умовах, типом силової установки тощо. Типологія транспортних засобів.

Типологія автотранспортних засобів за будовою кузова, класифікація за видом двигуна. Екологічність та економічність різних видів двигунів автотранспортних засобів. Тенденції розвитку асортименту автомобілів світових брендів. Асортимент легкових і вантажних автомобілів на вітчизняному ринку. Аналіз асортименту легкових і вантажних автомобілів провідних світових фірм-виробників.

Вимоги до безпеки експлуатації та технічного стану, екологічної безпеки автотранспортних засобів. Умови зберігання та транспортування транспортних засобів.

Утилізація транспортних засобів: необхідність та особливості проведення.

Класифікація нафтопродуктів. Призначення та характеристика основних властивостей різних видів пального і мастильних матеріалів. Вимоги до якості та безпечності палив в Україні та ЄС. Маркування палив і мастильних матеріалів. Пакування мастильних матеріалів. Умови зберігання та транспортування нафтопродуктів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 13, 15.

Додатковий: 17, 26, 27.

Інтернет-ресурси: 41, 42.

Тема 17. Зерноборошняні товари

Ринок зерноборошняних товарів в Україні. Класифікація зерноборошняних товарів.

Загальна характеристика, принципи класифікації, чинники формування споживних властивостей круп, борошна, хліба та хлібобулочних виробів, макаронних виробів. Тенденції розвитку асортименту. Аналіз асортименту зерноборошняних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Зерноборошняні товари спеціального призначення: безглютенові крупи, борошно, хліб та хлібобулочні вироби, макаронні вироби. Особливості рецептури і технології виготовлення, хімічний склад, харчова цінність безглютенових продуктів.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування круп, борошна, хліба та хлібобулочних виробів, макаронних виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 32.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 18. Фрукти, овочі, гриби і продукти їхньої переробки

Ринок фруктів, овочів, грибів і продуктів їхньої переробки в Україні.

Класифікація та характеристика основних груп фруктів та овочів. Вимоги до безпечності та якості, хвороби та пошкодження, пакування фруктів та овочів. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Класифікація, товарознавча характеристика, чинники формування споживних властивостей продуктів переробки плодів та овочів: плодоовочевих консервів, швидкозаморожених фруктових та овочевих продуктів, сушених фруктів та овочів, ферментованих плодів та овочів, картоплепродуктів. Аналіз асортименту продуктів переробки плодів та овочів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування продуктів переробки плодів та овочів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Товарознавча характеристика грибів. Вимоги до безпечності та якості, пакування грибів. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 21, 25.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 19. Крохмаль, цукор, замінювачі цукру, мед, кондитерські вироби

Ринок крохмалю, цукру, замінювачів цукру, меду, кондитерських виробів в Україні.

Крохмаль і крохмалепродукти: принципи класифікації, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, умови і терміни зберігання.

Цукор та замінювачі цукру: класифікація, характеристика асортименту, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Мед натуральний: класифікація, асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Класифікація кондитерських виробів. Характеристика сировини і особливості виробництва кондитерських виробів різних груп. Класифікація та характеристика асортименту фруктово-ягідних кондитерських виробів, карамелі, шоколаду, какао-порошку, цукерок, борошняних кондитерських виробів. Особливості національних кондитерських виробів (халва, східні солодоші) та виробів спеціального призначення (дієтичні, вітамінізовані, вироби для споживачів з особливими потребами). Аналіз асортименту кондитерських виробів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування кондитерських виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання кондитерських виробів.

Вимоги до транспортування крохмалю, цукру, замінювачів цукру, меду, кондитерських виробів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 20, 34.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 20. Смакові товари

Класифікація смакових товарів. Ринок алкогольних, безалкогольних напоїв, чаю, кави, чайних і кавових напоїв, прянощів та приправ, тютюнових виробів в Україні.

Чай, кава, чайні і кавові напої: класифікація, споживні властивості, чинники формування споживних властивостей, асортимент, провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Прянощі: класифікація та товарознавча характеристика. Натуральні прянощі: класичні (перець, лаврове листя, гірчиця, куркума, кориця та ін.), місцеві (часник, петрушка, кріп, хрін, м'ята та ін.). Суміші прянощів. Штучні прянощі: ванілін, замітники кориці,

гвоздики, мускатного горіха, шафрану та ін. Провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Приправи: класифікація та товарознавча характеристика. Кухонна сіль, оцет, харчові кислоти, соуси, столова гірчиця, столовий хрін та ін. Провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Поняття, класифікація та характеристика асортименту безалкогольних, слабоалкогольних напоїв, пива, лікєро-горілочаних виробів, вин, коньяків. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Тютюнові вироби: класифікація, вимоги до якості, маркування, пакування, умови і терміни зберігання.

Нормативно-правове регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів акцизними марками.

Вимоги до транспортування алкогольних, безалкогольних напоїв, чаю, кави, чайних і кавових напоїв, прянощів та приправ, тютюнових виробів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 3, 7.

Основний: 14.

Додатковий: 29.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 21. Харчові жири

Класифікація харчових жирів. Ринок харчових жирів в Україні.

Товарознавча характеристика рослинних олій, тваринних топлених жирів, вершкового масла, маргаринів, мінаринів, спредів та сумішей жирів, кулінарних, кондитерських, хлібопекарських жирів та жирів для молочної промисловості, майонезів і майонезних соусів. Чинники формування споживних властивостей. Аналіз асортименту харчових жирів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування харчових жирів. Дефекти, шляхи попередження та способи

виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування харчових жирів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 36.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 22. Молоко і молочні товари

Ринок молока і молочних товарів в Україні. Нормативно-правове регулювання виробництва та обігу молока та молочних продуктів в Україні.

Класифікація, асортимент, провідні виробники молока питного та вершків. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування молока питного та вершків. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання молока питного та вершків.

Класифікація, асортимент, провідні виробники кисломолочних продуктів: кисломолочних напоїв, кисломолочного сиру, сиркових виробів, сметани. Вплив сировини і технології виготовлення на формування споживних властивостей кисломолочних продуктів. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання кисломолочних продуктів.

Характеристика та класифікація сухих та згущених молочних продуктів. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання сухих та згущених молочних продуктів.

Класифікація, асортимент, провідні виробники твердих, напівтвердих, м'яких, розсільних, плавлених сирів. Чинники формування споживних властивостей, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання сирів.

Класифікація, асортимент, провідні виробники морозива. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання морозива.

Молочні товари спеціального призначення: безлактозні продукти (молоко, кисломолочні продукти, молочні десерти, сир), рослинне молоко (соєве, мигдальне, рисове, вівсяне, кокосове), сир

тофу (твердий та м'який). Особливості рецептури, хімічний склад, харчова цінність.

Вимоги до транспортування молока і молочних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7, 8.

Основний: 14.

Додатковий: 30.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 23. Яйця та яєчні товари

Ринок яєць та яєчних товарів в Україні.

Принципи класифікації яєць. Асортимент, види і категорії яєць. Харчова цінність курячих і перепелиних яєць. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування яєць. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання яєць.

Характеристика заморожених та сухих яєчних товарів. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Вимоги до транспортування яєць та яєчних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 30.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 24. М'ясо та м'ясні товари

Ринок м'яса та м'ясних товарів в Україні.

Класифікація, асортимент, вимоги до безпечності та якості м'яса забійних тварин. Ознаки свіжості м'яса. Особливості клеймування та розробки м'яса забійних тварин. Вимоги до маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'яса.

Класифікація та споживні властивості м'яса птиці. Вимоги до безпечності та якості, ознаки свіжості м'яса птиці, особливості клеймування. Вимоги до маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'яса птиці.

Субпродукти: асортимент, вимоги до безпечності та якості, умови і терміни зберігання.

Класифікація м'ясних напівфабрикатів. Аналіз асортименту м'ясних напівфабрикатів (вареників, пельменів, хінкалі, равіолі та ін.)

провідних виробників. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних напівфабрикатів.

Класифікація ковбасних виробів. Вплив сировини і технології виготовлення на формування споживних властивостей ковбасних виробів. Аналіз асортименту ковбасних виробів провідних виробників. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування ковбасних виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання ковбасних виробів.

Товарознавча характеристика асортименту м'ясних копченостей (бекон, балик, буженина, грудинка, хамон та ін.). Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних копченостей.

Класифікація та споживні властивості м'ясних консервів. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних консервів.

Вимоги до транспортування м'яса та м'ясних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 33.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 25. Риба та рибні товари

Ринок риби та рибних товарів в Україні. Нормативно-правові засади забезпечення якості та безпечності риби, інших водних живих ресурсів і виготовленої з них харчової продукції в Україні.

Класифікація і товарна характеристика промислових риб. Вимоги до безпечності та якості, дефекти, умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування живої товарної риби, охолодженої та мороженої риби.

Формування споживних властивостей та асортименту солоної та маринованої риби. Вимоги до безпечності та якості, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання солоної та маринованої риби.

Формування споживних властивостей та асортименту копчених рибних товарів. Способи копчення риби. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, пакування, умови і терміни зберігання копченої риби.

Сушені та в'ялені рибні товари: чинники формування якості, асортимент, вимоги до безпечності та якості, пакування, умови і терміни зберігання.

Товарознавча характеристика рибних напівфабрикатів та кулінарних виробів. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання рибних напівфабрикатів та кулінарних виробів.

Формування споживних властивостей та асортименту рибних консервів та пресервів. Класифікація та аналіз асортименту рибних консервів та пресервів провідних виробників. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання рибних консервів та пресервів.

Класифікація ікри та ікр'яних товарів. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання ікри та ікр'яних товарів.

Класифікація, характеристика, харчова цінність водних нерибних об'єктів промислу: промислових безхребетних (ракоподібні, молюски, голкошкірі), морських ссавців, морських водоростей, морських трав. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування водних нерибних об'єктів промислу. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання водних нерибних об'єктів промислу.

Вимоги до транспортування риби та рибних товарів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7, 10.

Основний: 14.

Додатковий: 18.

Інтернет-ресурси: 42.

Тема 26. Харчові концентрати

Класифікація і характеристика асортименту харчових концентратів: перших і других обідніх страв, солодких страв, напівфабрикатів виробів з борошна, сухих продуктів для дитячого та дієтичного харчування, сухих сніданків і картоплепродуктів. Чинники формування споживних властивостей. Аналіз асортименту харчових концентратів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, транспортування, дефекти, умови і терміни зберігання харчових концентратів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавча база: 7.

Основний: 14.

Додатковий: 31.

Інтернет-ресурси: 42.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Законодавча база

1. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80/print>
2. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції: Закон України від 14.01.2000 № 1393-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-14>
3. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19.12.1995 № 481/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-вр>
4. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корма, побічні продукти тваринного походження, здоров'я і благополуччя тварин: Закон України від 18.05.2007 №2042-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
5. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>
6. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 №1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
7. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів: Закон України від 06.12.2018 №2639-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>
8. Про молоко та молочні продукти: Закон України від 24.06.2004

- № 1870-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-15>
9. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 20.09.2015 № 771/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр>
10. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 № 486-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-15>
11. *Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 – [Чинний від 2001-01-01]*. – Київ: Держстандарт України, 2000. – 27 с.

Основний

12. *Зрезарцев М. П. Товарознавство непродовольчих товарів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Зрезарцев, В. М. Зрезарцев, В. П. Параніч. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.*
13. *Михайлов В. І. Непродовольчі товари: підручник / В. І. Михайлов, Т. Г. Глушкова, О. І. Зельніченко. – Київ: Книга, 2005. – 554 с.*
14. *Сирохман І. В. Товарознавство продовольчих товарів / І. В. Сирохман, І. М. Задорожний, П. Х. Пономарьов. – Київ: Лібра, 2007. – 598 с.*
15. *Товарознавство: підручник. Т. 1: Непродовольчі товари / Н. В. Мережко, О. Р. Мокроусова, Л. А. Коптюх та ін. – Київ: КНТЕУ, 2019. – 760 с.*

Додатковий

16. *Глушкова Т. Г. Товари культурно-побутового призначення: підручник / Т. Г. Глушкова. – Київ: КНТЕУ, 2004. – 550 с.*
17. *Експлуатаційні властивості транспортних засобів: тексти лекцій / укл.: А. О. Шевченко. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 93 с.*
18. *Задорожний І. М. Товарознавство продовольчих товарів. Риба і рибні продукти / І. М. Задорожний, І. В. Сирохман, Т. М. Раситюк. – Львів: Укоопосвіта, 2000. – 319 с.*
19. *Зіміна Н. К. Товарознавство трикотажних товарів: підручник / Н. К. Зіміна, Н. О. Дзюбак, Л. В. Черняк. – Київ: КНТЕУ, 2002. – 159 с.*
20. *Кириченко Л. С. Крохмаль, цукор, мед та кондитерські вироби:*

- підручник / Л. С. Кириченко. – Київ: КНТЕУ, 2006. – 359 с.*
21. *Колтунов В. А. Субтропічні та тропічні плоди: підручник / В. А. Колтунов, О. Л. Романенко. – Київ: КНТЕУ, 2005. – 195 с.*
 22. *Кравченко В. М. Товарознавство будівельних товарів: навч. посіб. для студентів товарознавчих спеціальностей вищ. навч. закл. / В. М. Кравченко. – Київ: КНТЕУ, 2004. – 190 с.*
 23. *Кушнір М. К. Товарознавство непродовольчих товарів: підручник. Ч. 3: Товарознавство взуттєвих товарів / М. К. Кушнір, Н. П. Тихонова. – Київ: Укоопосвіта, 2001. – 266 с.*
 24. *Михайлов В. І. Товарознавство електро побутових товарів: підручник / В. І. Михайлов. – Київ: КДТЕУ, 1999. – 232 с.*
 25. *Орлова Н. Я. Фрукти, ягоди, овочі, гриби та продукти їхньої переробки: підручник / Н. Я. Орлова, П. Х. Пономарьов. – Київ: КНТЕУ, 2013. – 516 с.*
 26. *Паливо-мастильні матеріали, технічні рідини та системи їх забезпечення. – Кн. 1. Паливо-мастильні матеріали і технічні рідини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2008. – 353 с.*
 27. *Паливо-мастильні матеріали, технічні рідини та системи їх забезпечення. – Кн. 2. Системи забезпечення якості паливо-мастильних матеріалів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. Я. Чабанного. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2008. – 500 с.*
 28. *Пугачевський Г. Ф. Товарознавство непродовольчих товарів: підручник. Ч. 1. Текстильне товарознавство / Г. Ф. Пугачевський, Б. Д. Семак. – Київ: НМЦ «Укоопосвіта», 1999. – 596 с.*
 29. *Романенко О. Л. Товарознавство смакових товарів: підручник / О. Л. Романенко. – Київ: КНТЕУ, 2012. – 559 с.*
 30. *Рудавська Г. Б. Молочні та яєчні товари: підручник / Г. Б. Рудавська, Є. В. Тищенко. – Київ: КНТЕУ, 2013. – 371 с.*
 31. *Рудавська Г. Б. Харчові концентрати: підручник / Г. Б. Рудавська, Є. В. Тищенко. – Київ: КНТЕУ, 2001. – 320 с.*
 32. *Салухіна Н. Г. Товарознавство зерноборошняних товарів: підручник / Н. Г. Салухіна, А. А.Самойленко, В. В. Ващенко. – Київ: КНТЕУ, 2002. – 357 с.*
 33. *Сирохман І. В. Товарознавство м'яса і м'ясних товарів: підручник / І. В. Сирохман, Т. М. Раситюк. – Київ: Центр навч. л-ри, 2004. – 378 с.*
 34. *Сирохман І. В. Товарознавство цукру, меду, кондитерських виробів: підручник / І. В. Сирохман, Т. М. Лозова. – Київ: Центр навч. л-ри, 2008. – 616 с.*

35. *Теоретичні основи товарознавства: навч. посіб. для студ. кооперативних вищ. навч. закл.* / Ю. Т. Жук, В. А. Жук, Н. К. Кисляк, М. К. Кушнір, Н. Ю. Орлова, М. А. Салашинський. – Київ: НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 336 с.
36. *Тищенко Є. В. Харчові жири: підручник* / Є. В. Тищенко. – Київ: КНТЕУ, 2013. – 226 с.
37. *Товарознавство господарських товарів: підручник* / Н. К. Кисляк, Т. М. Коломієць, В. М. Кравченко, С. О. Сіренко. – Київ: Книга, – 2004. – 448 с.
38. *Товарознавство одягово-взуттєвих товарів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* / В. А. Афанасьєва та ін. – Харків: ХАІ, 2010. – 181 с.
39. *Ювелірні товари та годинники: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* / Т. М. Артюх, Черняк Л. В., О. І. Сім'ячко, І. А. Григоренко. – Київ: КНТЕУ, 2010. – 200 с.

Інтернет-ресурси

40. Інформаційний портал Союзу Ювелірів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://juvelir.org.ua/>
41. Калачев С.Л. Товароведение и экспертиза транспортных средств личного пользования: учебник [Електронний ресурс] / С.Л. Калачев. – Москва: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2012. – 312 с. – Режим доступу: <https://book.org/book/2364225/598b92>
42. Офіційна веб-сторінка Громадського об'єднання «Науково-дослідний центр незалежних споживчих експертиз «ТЕСТ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.test.org.ua
43. Офіційний сайт Державного гемологічного центру України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gems.org.ua

* Курсивом виділені літературні джерела, які є у бібліотеці КНТЕУ.